

מחירי הגז בישראל - לא מה שחשבתם

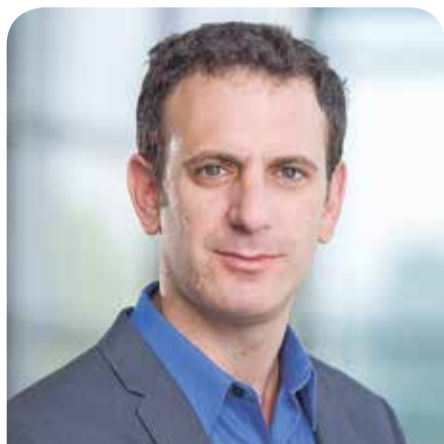
השוואה בינ"ל של מחירי הגז ברחבי העולם מראה שמחיר הגז בישראל נמוך יחסית למדינות כמו הולנד, אנגליה, איטליה, תאילנד או ברזיל, ורק בארה"ב - שמגדילה עם תפוקת הנפט והגז עם מהפיכת הפצלים - המחירים נמוכים יותר | אמיר פוסטר

ירידה חדה בארה"ב

הסיבה המרכזית למחירי הגז הנמוכים בארה"ב היא מהפכת הפצלים, ששינתה מה- קצה אל הקצה את משק האנרגיה האמריקאי. לאחר עשרות שנים של ירידה, תפוקת הנפט השנתית בארה"ב כמעט והוכפלה והיא נמצאת כיום בשיא של יותר מחמישים שנה. שתי טכנולוגיות שהבשילו דחפו את התפתחות תחום הפצלים: האחת קידוח אופקי והשנייה הידרואליק פרקינג. השילוב של הטכנולוגיות הללו איפשר הפקה אינטנסיבית של נפט וגז, מאזורים שפעם לא ניתן היה לבצע בהם הפקה מסחרית. התוצאה היא שכיום הרוב המוחלט של מאגרי הגז בארה"ב הם יבשתיים וזולים לפיתוח והפקה, כאשר רק 2% מהגז בארה"ב מגיע ממאגרי ימיים ועוד פחות מכך ממאגרי גז השוכנים בסביבת מים עמוקים בדומה למאגרי הגז הישראליים.

יתרה מכך, במקרים רבים הגז הוא בכלל תוצר לוואי מהפקת נפט. 20% מהגז שמופק בארה"ב מגיע בכלל מבארות נפט, בהם הגז נחשב לתוצר לוואי. פעם פשוט היו שורפים אותו, היום משתמשים בו וגם זה רק כשיש תשתיות קרובות. למעשה, בחלק לא מבוטל מהפרויקטים בארה"ב ניתן תיאורטית לתת את הגז בחינם (!), ועדיין הפרויקט יהיה רווחי מאוד בזכות הנפט. למעשה, משק הגז הטבעי בארה"ב מוצף כיום בכמויות עצומות של גז טבעי כפועל יוצא של הפקת נפט וזה בדיוק מה שהביא לירידה חדה במחירו של הגז במדינה. יחד עם זאת, חשוב לזכור שכשמצטטים את המחיר בארה"ב ההתייחסות היא למחיר ב"בורסת הגז" ולמחיר שנקבע במסוף הנרי האב בלואיזיאנה. בפועל, מחיר הגז ללקוחות הסופיים גבוה יותר, כאשר ביותר ממחצית מהמדינות בארה"ב מחיר הגז לצרכנים תעשייתיים גבוה מהמחיר לצרכני התעשייה בישראל.

לסיכום, בהשוואה בינ"ל מקיפה עולה כי מחירי הגז בישראל יחסית נמוכים, גם בנקודת הזמן הנוכחית וגם בפרספקטיבה ארוכת טווח של העשור האחרון. הבדל משמעותי נוסף בסביבת המחירים בישראל לעומת העולם הוא יציבות המחירים, וזאת לעומת התנודתיות הגלובלית במחירי הנפט והגז.

אמיר פוסטר | צילום: יח"צ

יש גם לבחון את המחירים בפרספקטיבת זמן רחבה יותר. כאשר בוחנים את סביבת המחירים בעולם על פני פרק זמן של עשר שנים, מגלים שמחירי הגז בישראל נמוכים, ולעיתים אף משמעותית, ממחירי הגז בעולם. בעשר השנים האחרונות עמד מחיר הגז הממוצע על 7.9 דולר בהולנד ובאנגליה, 8.3 דולר בברזיל 7.4 דולר בתאילנד ומחיר הגז הממוצע בארה"ב בעשור האחרון עמד על 4.2 דולר. מלבד בארה"ב מדובר על מחירים הגבוהים בעשרות אחוזים לעומת המחיר בישראל.

"מחירי הגז בישראל יחסית נמוכים, גם בנקודת הזמן הנוכחית וגם בפרספקטיבה ארוכת טווח של העשור האחרון. הבדל משמעותי נוסף בסביבת המחירים בישראל לעומת העולם הוא יציבות המחירים"

עמוקים נמכר תמורת 6.3 דולר ובברזיל המחירים הסיטונאים עבור גז טבעי עמדו על 8 דולר בתחילת השנה. גם בשוק הגז הטבעי הנוזלי (LNG) המגמה היא של עליות מחירים חדות. מחירי ה-LNG הממוצעים ביפן וקוריאה עומדים על כ-9.4 דולר ליחידת אנרגיה ומחיר הגז הממוצע ליבוא גז טבעי נוזלי למצרים הוא 9.1 דולר.

מי שמתנסה ומתעמק במגמות המחירים במקרה האנרגיה העולמי מכיר היטב את התנודתיות הרבה הקיימת במחירי האנרגיה בעולם, לכן, כאשר משווים את סביבת מחירי הגז הטבעי בישראל לסביבת המחירים במקומות שונים בעולם,

מחירי הגז בישראל הוא אחד הנושאים המרכזיים במסגרת הדיון הציבורי על עתיד משק האנרגיה הישראלי. למרות השיח הציבורי הער, בפועל יש מעט מידע ומחקר בישראל ביחס למחירי הגז בעולם, ועל כן השיח הציבורי נזון מדיס-אינפורמציה ושברי מידע, לעיתים תוך האשמות מופרכות ולא מברר ססות לפיהן "מחירי הגז בישראל כפול מהמחיר בעולם" וטענות על "שוד הגז".

מבחינה שערכנו בקרב מדינות שונות, מפיקות וכאלה שאינן מפיקות, עולה כי סביבת מחירי הגז בישראל נמוכה בהשוואה בינ"ל. מחירי הגז בישראל ברבעון הראשון של שנת 2018 היו מהנמוכים בעולם, בקרב מדינות אשר אינן מסבסדות את מחירי הגז. למעשה, במהלך בתקופה זו, סביבת מחירי הגז בארה"ב הייתה היחידה בה מחירי הגז היו נמוכים מבישראל. נקודה זו מתחדדת כאשר בוחנים את סביבת המחירים לגז המופק במים עמוקים או במים אולטרה-עמוקים.

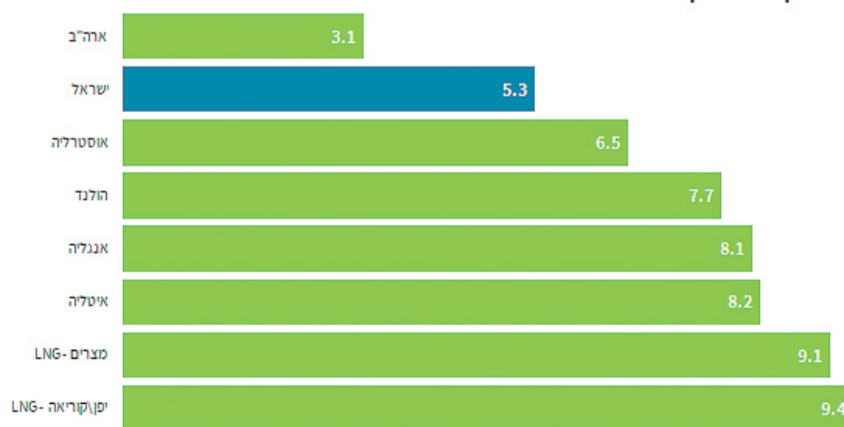
תנודתיות גלובלית

מאז השפל של תחילת שנת 2016 זינקו מחירי הנפט בעולם פי-שלושה ואיתם גם מחירי הגז בשווקים השונים בעולם. בישראל לעומת זאת, מחירי הגז הטבעי נשארו יציבים, וזאת כתוצאה מהצמדת מחירי הגז הטבעי בחוזה חברת חשמל למדד המחירים האמריקאי. היום ישראל היא אי של יציבות מחירים בעולם בו מתקיימת תנודתיות מחירים עזה.

קצת נתונים להמחשה: במהלך הרבעון הראשון של 2018 נסחר הגז הטבעי בנקודות המסחר הראשיות באירופה במחירים הגבוהים בעשרות אחוזים ממחירי הגז במשק הישראלי, שעמד אז בממוצע על 5.3 דולר ליחידת אנרגיה. מחירי הגז באנגליה והולנד, מפיקות הגז החשובות במערב אירופה, עמדו ברבעון הראשון של השנה על 8.1 ו-7.7 דולר לר ליחידת אנרגיה בהתאמה. בשאר מדינות אירופה נעו המחירים בטווח של 7-8 דולר ליחידת אנרגיה, כאשר באיטליה נסחרו מחירי הגז בממוצע במחיר הגבוה ביותר ברבעון 8.2 דולר, קצת מעל מחירי הגז באנגליה. מדובר בסביבת המחירים הגבוהה ביותר ביבשת עבור הרבעון הראשון של השנה מאז 2014.

גם מחוץ לאירופה התמונה לא שונה. באוסטרליה למשל, מחירי הגז הוא 6.5 דולר בממוצע, בהודו הגז הטבעי שמופק במים

מחירי גז טבעי בעולם - תמונת מצב רבעון ראשון 2018

אגף תשתיות ומשאבים
המשרד לאנרגיה

מקור: Bloomberg, משרד האנרגיה

הכתוב הוא מנהל מחלקת מחקר ואסטרטגיה באגוד תעשיות חיפוש הגז והנפט